

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos apskaitos instituto
direktoriumi 2005 m. gruodžio 22 d.
įsakymu Nr. VAS-11

34-ASIS VERSLO APSKAITOS STANDARTAS
„SEGMENTŲ ATSKLEIDIMAS FINANSINĖJE ATSKAITOMYBĖJE“
(Žin., 2006, Nr. 2-40)

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šio standarto tikslas – nustatyti informacijos apie segmentus pateikimo finansinėje atskaitomybėje tvarką. Tokia informacija jos vartotojams suteiktą galimybę geriau suprasti įmonės veiklos rezultatus, įvertinti riziką ir susidaryti teisingą nuomonę apie įmonę priimant sprendimus.

2. Standartą turi taikyti įmonės, rengiančios pilną finansinę atskaitomybę ir rengiančios konsoliduotą finansinę atskaitomybę, jeigu jos gali išskirti segmentus.

3. Jei įmonė savo nuožiūra nusprendžia pateikti informaciją apie segmentus finansinėje atskaitomybėje, ji turi taikyti šį standartą.

II. PAGRINDINĖS SĄVOKOS

Finansinėje atskaitomybėje pateiktinas segmentas – verslo ar geografinis segmentas, kurio informacija turi būti pateikta taikant šį Verslo apskaitos standartą.

Geografinis segmentas – išskirta verslo sudedamoji dalis, kuri gamina produkciją, parduoda prekes ar teikia paslaugas tam tikroje ekonominėje aplinkoje ir kurios verslo rizika ir pelningumas skiriasi nuo kitų verslo dalių, veikiančių kitoje ekonominėje aplinkoje.

Pelningumas – įmonės veiklos efektyvumo rodiklis, gaunamas lyginant uždirbtą pelną su tam tikru pasirinktu dydžiu – pardavimo pajamomis, nuosavu kapitalu, turtu ir pan.

Segmentas – išskirta verslo sudedamoji dalis, kurios verslo rizika ir pelningumas skiriasi nuo kitų verslo sudedamųjų dalių.

Segmento įsipareigojimai – įsipareigojimai, susiję su segmento veikla, kurie tiesiogiai priklauso segmentui arba pagrįstai gali būti jam priskirti. Segmento įsipareigojimams nepriskiriami pelno mokesčio įsipareigojimai ir / ar atidėtojo mokesčio įsipareigojimai.

Segmento pajamos – įmonės (įmonių grupės) pardavimo pajamų dalis, kuri tiesiogiai arba remiantis pasirinktu kriterijumi priskiriama segmentui, atskirai pateikiant pardavimo pajamas iš sandorių su išoriniais klientais ir kitais įmonės (įmonių grupės) segmentais.

Segmento rezultatai – skirtumas tarp segmento pajamų ir sąnaudų.

Segmento sąnaudos – įmonės (įmonių grupės) pardavimo savikainos ir veiklos sąnaudų dalis, kuri tiesiogiai arba remiantis pasirinktu kriterijumi priskiriama segmentui, atskirai pateikiant sąnaudas, patirtas pajamoms uždirbti iš pardavimų išoriniams klientams ir kitiems įmonės (įmonių grupės) segmentams.

Segmento turtas – įmonės (įmonių grupės) turtas, kuris tiesiogiai naudojamas segmento veikloje arba pagrįstai gali būti jam priskirtas. Segmento turtui nepriskiriamas atidėtojo mokesčio turtas ir / ar pelno mokesčio permoka.

Verslo rizika – rizika dėl neapibrėžtų ateities įvykių nepasiekti tokių rezultatų, kokių įmonė tikisi.

Verslo segmentas – išskirta verslo sudedamoji dalis, kuri gamina vienaarūšę ar susijusią produkciją, parduoda vienaarūšes ar susijusias prekes ar teikia vienaarūšes arba susijusias paslaugas ir kurios verslo rizika ir pelningumas skiriasi nuo kitų įmonės verslo dalių.

III. VERSLO IR GEOGRAFINIAI SEGMENTAI

4. Kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti išskiriant verslo segmentus, pavyzdžiai:

- 4.1. gaminamos produkcijos, parduodamų prekių ar teikiamų paslaugų pobūdis;
- 4.2. gamybos proceso ypatumai;
- 4.3. užsakovų ar klientų struktūra;
- 4.4. gaminamos produkcijos, parduodamų prekių ar teikiamų paslaugų pelningumas;
- 4.5. verslo rizika, susijusi su produkcijos gamyba, prekių pardavimu ar paslaugų teikimu;
- 4.6. produkcijos, prekių ar paslaugų realizavimo būdai;
- 4.7. įmonių veiklą reglamentuojantys teisės aktai.

5. Kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti išskiriant geografinius segmentus, pavyzdžiai:

- 5.1. ekonominių ir politinių sąlygų ypatumai;
- 5.2. ryšys tarp skirtingose geografinėse vietovėse vykdomos veiklos;
- 5.3. verslo rizika toje ekonominėje aplinkoje;
- 5.4. toje ekonominėje aplinkoje gaminamos produkcijos, parduodamų prekių ar teikiamų paslaugų pelningumas.

IV. FINANSINĖJE ATSKAITOMYBĖJE PATEIKTINŲ SEGMENTŲ NUSTATYMAS

6. Verslo arba geografinis segmentas laikomas finansinėje atskaitomybėje pateiktinu segmentu, jeigu jo pardavimų pajamų didesnė dalis gaunama iš pardavimų išoriniams klientams ir jis atitinka nors vieną iš šių kriterijų:

- 6.1. segmento pardavimo pajamos sudaro ne mažiau kaip 10 procentų visų įmonės (įmonių grupės) pardavimo pajamų, įskaitant pajamas iš pardavimų kitiems segmentams;
- 6.2. segmento rezultatai sudaro 10 ar daugiau procentų viso įmonės (įmonių grupės) tipinės veiklos pelno (nuostolių);
- 6.3. segmento turtas sudaro 10 ar daugiau procentų viso įmonės (įmonių grupės) turto.

7. Jeigu finansinėje atskaitomybėje pateiktiniams segmentams priskiriamos pardavimo pajamos sudaro mažiau kaip 75 procentus įmonės (įmonių grupės) pardavimo pajamų, turi būti atrinkta daugiau finansinėje atskaitomybėje pateiktinų segmentų, nors jų rodikliai ir nesiektų 6 punkte nurodytos ribos. Išskiriama tiek papildomų segmentų, kol pasiekama 75 procentų įmonės (įmonių grupės) pardavimo pajamų riba.

8. Jeigu įmonės vadovybė nusprendžia, kad segmentas praėjusį ataskaitinį laikotarpį identifiкуotas kaip finansinėje atskaitomybėje pateiktinas segmentas, nes jis atitiko 6 punkte nustatytas sąlygas, tebėra reikšmingas ataskaitinio laikotarpio pabaigoje, jis turi būti pateiktas finansinėje atskaitomybėje nepaisant to, kad jo pardavimo pajamos, rezultatai ir turtas neviršija 6 punkte nurodytos ribos.

9. Jeigu ataskaitinio laikotarpio pabaigoje segmentas identifiкуojamas kaip finansinėje atskaitomybėje pateiktinas segmentas, nes jis atitinka 6 punkte nustatytas sąlygas, palyginimui turi būti pateikiami ir praėjusio ataskaitinio laikotarpio to segmento duomenys, net jeigu praėjusį ataskaitinį laikotarpį jo rodikliai nesiekė 6 punkte nurodytos ribos.

V. PIRMINIŲ IR ANTRINIŲ SEGMENTŲ NUSTATYMAS

10. Finansinėje atskaitomybėje atskleidžiama informacija ir apie verslo, ir apie geografinius segmentus, tačiau informacijos atskleidimo reikalavimai skiriasi ir priklauso nuo to, kurie segmentai – verslo ar geografiniai – pasirinkti pirminiais, o kurie – antriniais.

11. Segmentai, kurie įmonės (įmonių grupės) pelnui ir verslo rizikai daro didesnę įtaką, yra pirminiai. Jei įmonės (įmonių grupės) pelną ir verslo riziką daugiau įtakoja verslo segmentai, jie ir laikomi pirminiais, o jei geografiniai – pirminiais laikomi geografiniai segmentai.

12. Jei įmonės (įmonių grupės) pelną ir verslo riziką vienodai stipriai veikia tiek verslo, tiek geografiniai segmentai, pirminiais ji turi laikyti verslo segmentus.

13. Jei įmonės (įmonių grupės) valdymo apskaita yra tokia, kad informacija pateikiama nesiremiant nei atskiromis prekėmis ar paslaugomis, nei ekonomine aplinka, įmonė (įmonių grupė) pati turi nuspręsti, ar jos verslo rizika ir pelnas daugiau susiję su verslo, ar su geografiniais segmentais ir kuriuos segmentus laikyti pirminiais.

VI. APSKAITOS POLITIKA, SUSIJUSI SU SEGMENTŲ INFORMACIJA

14. Apskaitos politika, susijusi su segmentų informacija – apskaitos politika, kurią įmonė (įmonių grupė) pasitvirtina informacijai apie segmentus pateikti atskiroje arba konsoliduotoje finansinėje atskaitomybėje. Šioje politikoje nustatomi segmentų išskyrimo bei pajamų, sąnaudų, turto ir įsipareigojimų jiems priskyrimo kriterijai.

15. Turtas ir įsipareigojimai, pajamos ir sąnaudos segmentams priskiriama įmonės pasirinkta tvarka, atsižvelgiant į jų turinį, segmento veiklos pobūdį, jo sąlyginį savarankiškumą.

16. Turtas, kurį bendrai naudoja keli segmentai, konkrečiam segmentui gali būti priskiriamas tik tada, jei su turtu susijusios pajamos ir sąnaudos taip pat priskiriamos tam segmentui.

VII. INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS FINANSINĖJE ATSKAITOMYBĖJE

17. Apie kiekvieną pateiktiną segmentą atskiroje ar konsoliduotoje finansinėje atskaitomybėje informacija pateikiama atskirai. Segmentai, kurie finansinėje atskaitomybėje nelaikomi pateiktiniais, parodomi bendrai. Visų segmentų rodikliai, nurodyti šio standarto 18 punkte, turi būti palyginti su įmonės (įmonių grupės) atskiros ar konsoliduotos finansinės atskaitomybės rodikliais.

18. Apie kiekvieną pirminį pateiktiną segmentą finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte įmonė (įmonių grupė) turi atskleisti:

18.1. ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių segmento pajamas, išskiriant pajamas iš sandorių su išoriniais klientais ir pajamas iš sandorių su kitais segmentais, jei tokių buvo;

18.2. ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių segmento sąnaudas, išskiriant pardavimo savikainą ir veiklos sąnaudas. Sąnaudos, kurių negalima pagrįstai priskirti išskirtiems segmentams, turi būti pateikiamos atskirai kaip neskirstomos sąnaudos;

18.3. ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių segmento rezultatus;

18.4. segmentui priskirto turto balansinę vertę ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių pabaigoje. Turtas, kurio negalima pagrįstai priskirti išskirtiems segmentams, turi būti pateikiamas atskirai kaip neskirstomas turtas;

18.5. segmentui priskirto ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimus ir nusidėvėjimą (amortizaciją) per ataskaitinį laikotarpį. Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimai ir nusidėvėjimas (amortizacija), kurių negalima pagrįstai priskirti išskirtiems

segmentams, turi būti pateikiama atskirai kaip neskirstomi ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimai ir neskirstomas nusidėvėjimas (amortizacija);

18.6. segmentui priskirtus įsipareigojimus ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių pabaigoje. Įsipareigojimai, kurių negalima pagrįstai priskirti išskirtiems segmentams, turi būti pateikiami atskirai kaip neskirstomi įsipareigojimai.

19. Apie kiekvieną antrinį pateiktiną segmentą finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte įmonė (įmonių grupė) turi atskleisti ataskaitinio ir praėjusio ataskaitinio laikotarpių segmento pajamas, gautas iš sandorių su išoriniais klientais.

20. Finansinės atskaitomybės aiškinamajame rašte turi būti pateikta apskaitos politika, susijusi su segmentų informacija, ir jos pakeitimai.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Šis Verslo apskaitos standartas turi būti taikomas sudarant 2006 m. sausio 1 d. ir vėliau prasidedančių ataskaitinių laikotarpių finansinę atskaitomybę. Standartas gali būti taikomas ir sudarant 2005 metų finansinę atskaitomybę.